

Ukratko o Aktu o digitalnim uslugama (Digital Services Act, DSA)

**Mjere za zaštitu djece i mladih
na internetu**

Zašto Akt o digitalnim uslugama (DSA)?

Europska unija (EU) želi da:

- ▶ *digitalne tehnologije i internetske platforme poštuju prava svih korisnika;*
- ▶ *korisnici imaju povjerenja u digitalne usluge;*
- ▶ *se na internetu osjećamo sigurno i zaštićeno, bez obzira na vrstu digitalne usluge koju koristimo.*

Za to su potrebna određena pravila, kao što je **Akt o digitalnim uslugama** ili **DSA** (pokrata engleskog naslova **Digital Services Act**).

Drugi se propisi EU-a također bave pitanjem sigurnosti djece na internetu, ali u ovoj ćemo se brošuri usredotočiti **na ono što smo uveli DSA-om radi zaštite osoba mlađih od 18 godina (maloljetnika).**

Što se postiže DSA-om?

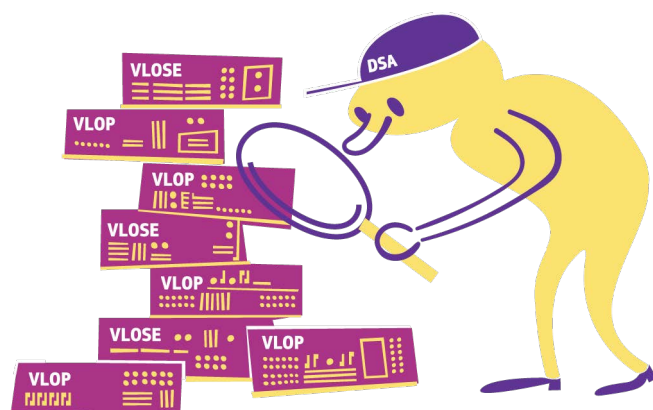
DSA-om smo uredili da sve digitalne usluge koje upotrebljavamo, posebno tzv. **vrlo velike internetske platforme** kao što su Instagram, Snapchat, TikTok ili YouTube i **vrlo veliki internetski pretraživači** kao što su Google ili Bing, čine više da bi zaštitili prava korisnika, omogućili nam sigurno pretraživanje interneta i zaustavili širenje nezakonitog ili neprimjerenog sadržaja.

DSA se odnosi na internetske usluge raznih vrsta i veličina kojima se služe korisnici u Europskoj uniji bez obzira na to gdje je sjedište usluge, a za najveće usluge propisuje stroža pravila.

DSA od internetskih platformi zahtijeva da vode računa o tome kako njihove usluge utječu na važna pitanja kao što su poštenu izbore, javna sigurnost, mentalna i fizička dobrobit korisnika te rodno uvjetovano nasilje.

Za izraze „vrlo velika internetska platforma” i „vrlo veliki internetski pretraživač” ponekad ćete vidjeti pokrate **VLOP** i **VLOSE** (od engleskih izraza **Very Large Online Platform** i **Very Large Online Search Engine**).

Naša prava

Prema DSA-u internetske platforme obvezne su poštovati naša temeljna prava na internetu. Od svih prava iz Povelje Europske unije o temeljnim pravima sljedeća su najvažnija za DSA i zaštitu maloljetnika na internetu:

- ▶ *načelo zaštite interesa djeteta;*
- ▶ *pravo na zaštitu djeteta;*
- ▶ *pravo na slobodu izražavanja;*
- ▶ *pravo na nediskriminaciju;*
- ▶ *pravo na zaštitu osobnih podataka;*
- ▶ *visoka razina zaštite potrošača.*

DSA-om također želimo postići da platforme jedne od drugih uče na dobrim primjerima iz prakse i da slijede smjernice o tome kako zaštititi mlade korisnike.

Kako DSA štiti maloljetnike na internetu?

Članak 28. kaže da se internetske platforme dostupne maloljetnicima moraju pobrinuti da njihove usluge mladim korisnicima pružaju visoku razinu **privatnosti, sigurnosti i zaštite**.

Rizici na internetu za maloljetnike

Korisnici, a posebno djeca i mladi, trebali bi biti zaštićeni od opasnosti i rizika na internetu kao što su uznemiravanje, zlostavljanje, lažne informacije, nezakoniti sadržaj i/ili osobe koje se pretvaraju da su netko drugi.

Pri procjeni rizika koje njihova usluga predstavlja za mlade korisnike vrlo velike internetske platforme i vrlo veliki internetski pretraživači moraju uzeti u obzir:

- ▶ *hoće li maloljetnici lako razumjeti kako usluga funkcionira (uvodna izjava 81.);*
- ▶ *postoji li rizik da maloljetnici pronađu sadržaj koji bi mogao naštetiti njihovu „zdravlju te fizičkom, psihičkom i moralnom razvoju” („dobno neprimjeren sadržaj”) (uvodna izjava 81.);*
- ▶ *mogu li obilježja dizajna sučelja uzrokovati ovisnost (uvodne izjave od 81. do 83.).*

Ako vas zanima više, možete pročitati relevantne uvodne izjave i članke pravnog teksta koje spominjemo u tekstu.

➊ Procjena i smanjenje rizika

Vrlo velike internetske platforme i vrlo veliki internetski pretraživači moraju svake godine **utvrditi** i **procijeniti** potencijalne rizike na internetu za djecu i mlade koji se koriste njihovim uslugama (*članci 34. i 35.*).

Baš kao što ima filmova koji se ne preporučuju mlađim uzrastima, postoje internetski sadržaji i usluge koji nisu primjereni za mlađe dobne skupine. Zato platforme moraju uvesti određene **mjere** za smanjenje tih rizika, kao što su (prema potrebi, ovisno o platformama):

► **Roditeljska kontrola**

Postavke koje roditeljima i skrbnicima pomažu, primjerice, pratiti ili ograničiti pristup djece internetu da bi ih zaštitili od rizika na internetu i neprimjerenog sadržaja.

► **Provjera dobi**

Sustav za provjeru dobi korisnika prije nego što dobiju pristup usluzi, na primjer na temelju fizičkih identifikatora ili drugih oblika identifikacije.

► **Alati**

Pomoću njih mladi mogu lakše upozoriti na zlostavljanje ili dobiti potporu.

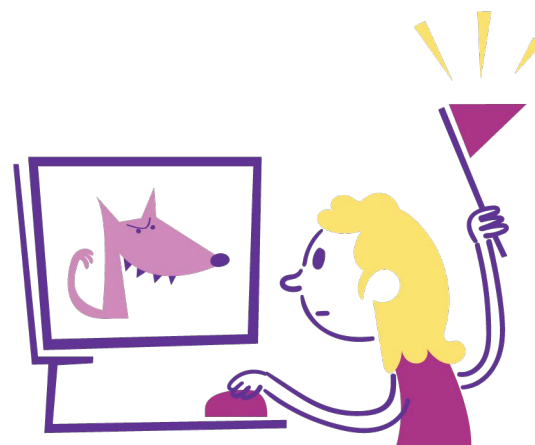
Djeca i mladi bi se na internetu uvijek trebali osjećati sigurnima i zaštićenima od sadržaja ili kontakata koji bi im mogli smetati, uznemiriti ih i uplašiti, ili zbog kojih bi se mogli osjećati ljutito, tužno, zabrinuto ili zlostavljano na internetu.

➋ Sustavi za podnošenje pritužbi i prijava prilagođeni djeci

Važno je da platforme mogu reagirati na sadržaj koji bi mogao utjecati na prava korisnika, kao što su dostojanstvo, privatnost i sloboda izražavanja (*uvodna izjava 89.*).

DSA-om želimo korisnicima, među kojima su i maloljetnici, omogućiti podnošenje prijave i pritužbi kada otkriju nezakonit ili drugi sadržaj koji ne bi trebao biti na internetu.

Platforme bi također trebale brzo reagirati kada „**pouzdana prijavitelji**” prijave sadržaj koji smatraju nezakonitim ili za koji misle da krši uvjete korištenja te platforme.

Pouzdana prijavitelji su organizacije koje su stručne za upozoravanje na nezakonit i štetan sadržaj.

Osobni podaci/privatnost

Svi imamo pravo na privatnost i zaštitu osobnih podataka, a to vrijedi i na internetu. Platforme ne bi smjele tražiti od nas da njima ili drugim korisnicima dajemo previše osobnih podataka. Osobni podaci koje dijelimo moraju biti zaštićeni. Njima se ne smije manipulirati niti ih se smije ponovno dijeliti i nitko nas ne smije pratiti uz pomoć njih.

DSA usto propisuje da bi internetske platforme kojima se koriste djeca trebale štititi privatnost i sigurnost svojih korisnika. To mogu učiniti, primjerice, tako da u tim slučajevima automatski primjenjuju posebne postavke privatnosti i sigurnosti.

Informacije prilagođene djeci

Uvjeti korištenja moraju biti pisani i ažurirani tako da ih svi lako razumiju, uključujući maloljetnike.

Internetske usluge kojima se koriste maloljetnici trebale bi se dodatno potruditi da razumljivo objasne stvari da bi mladi korisnici lako shvatili na što pristaju (*članak 14.*).

Oglasi za djecu i mlade bez profiliranja

Poduzeća mogu od internetskih stranica koje posjećujemo prikupljati informacije o našim interesima i preferencijama, o tome što „lajkamo“, poveznicama koje pratimo, kao i osobne podatke koje dijelimo o sebi, primjerice dob ili mjesto gdje živimo. Platforme te podatke za profiliranje obrađuju algoritmima i umjetnom inteligencijom da bi odlučile koje oglase će prikazivati da bi utjecaj na svakog od nas bio što veći. Neke internetske platforme zarađuju svaki put kad kupimo proizvode na temelju praćenja tih oglasa.

DSA propisuje (*članak 28.*) da platforme korisniku za kojeg s dovoljnom sigurnošću znaju da je maloljetan ne smiju prikazivati oglase koji se temelje na izradi profila.

Osim toga, (*članak 39.*) vrlo velike internetske platforme moraju objavljivati informacije o svojim oglasima tako da svatko, uključujući istraživače, može analizirati potencijalne rizike. Te bi informacije trebale uključivati, na primjer, pojedinosti o sadržaju oglasa i o tome tko ga je platio, osobito ako je namijenjen maloljetnicima.

Razmislite...
Koliko osobnih podataka se od vas traži na internetu? Je li to uvijek potrebno?

Razmislite...
Koliko često vidate ciljane oglase na društvenim medijima i pitate se kako platforma zna točno što nam se sviđa?

Bez tamnih obrazaca

DSA (*uvodna izjava 67.*) zabranjuje i „tamne obrasce“, internetska sučelja dizajnirana tako da nas navedu i zavaraju da učinimo stvari koje možda ne želimo učiniti, primjerice kupimo nešto. Mogu također utjecati na odluke ili nam otežati otkazivanje pretplate na usluge.

Ostale mjere

DSA-om se promiču i tehničke norme (*članak 44.*) i drugi sporazumi da bi se korisnicima omogućilo bolje iskustvo na internetu. Da bi se zaštitili maloljetnici, počelo se raditi na kodeksu ponašanja za dobro primjeren dizajn (*članak 45.*).

Nakon što kodeks bude završen, poduzeća ga mogu dobrovoljno prihvatiti, kao i obveze koje su navedene u njemu, te time pokazati svoju predanost zaštiti djece na internetu. Međutim, kodeks neće zamijeniti njihove pravne obveze iz DSA-a.

Koji su sljedeći koraci? Kako će se nova pravila provoditi?

- ▶ DSA se počeo primjenjivati 16. studenoga 2022.
- ▶ Platforme koje su ispunile uvjete da ih se proglasi vrlo velikim internetskim platformama ili vrlo velikim internetskim pretraživačima moraju se uskladiti sa svim pravilima iz DSA-a najkasnije četiri mjeseca nakon što dobiju tu kvalifikaciju. Imena prvih 19 takvih platformi Komisija je objavila u travnju 2023. i one su četiri mjeseca poslije morale početi primjenjivati ta pravila.
- ▶ Od veljače 2024. sve digitalne usluge, uključujući manje platforme, moraju poštovati pravila iz DSA-a.
- ▶ Platforme se pridržavaju te obveze: u trenutku pisanja ove brošure Snapchat, Google, YouTube, Instagram i Facebook više ne dopuštaju oglašivačima prikazivanje ciljanih oglasa maloljetnicima.
- ▶ Na TikToku i YouTubeu računi korisnika mlađih od 16 godina sad automatski postaju privatni pa njihove videozapise mogu vidjeti samo poznati kontakti.
- ▶ To je tek početak. Komisija ima nove ovlasti za provjeru vrlo velikih internetskih platformi i vrlo velikih internetskih pretraživača te mjera koje poduzimaju za smanjenje rizika.
- ▶ EU i države članice provjeravat će poštuju li poduzeća pravila te ih mogu kazniti novčanom kaznom koja iznosi do 6 % njihove godišnje globalne zarade budu li ih kršila.

Gdje mogu dobiti više informacija ili pomoć?

Ako trebate pomoć ili informacije o bilo kakvim problemima na internetu, obratite se Centru za sigurniji internet. Ti centri imaju službe za pomoć za djecu i mlade koje možete besplatno kontaktirati putem telefona, e-pošte ili internetskog chata.

Cijeli tekst DSA-a dostupan je na svim službenim jezicima EU-a na internetskoj stranici EUR-Lexa: [Uredba \(EU\) 2022/2065 Europskog parlamenta i Vijeća od 19. listopada 2022. o jedinstvenom tržištu digitalnih usluga i izmjeni Direktive 2000/31/EZ \(Akt o digitalnim uslugama\)](#).

Glavna uprava za komunikacijske mreže, sadržaje i tehnologije – GU CONNECT
Tekst dovršen u studenome 2023.

Ovu publikaciju možete preuzeti ili naručiti putem poveznice op.europa.eu/hr/publications.

Obavijest o autorskim pravima

© Europska unija, 2024

Politiku ponovne uporabe dokumenata Europske komisije uređuje Odluka Komisije 2011/833/EU od 12. prosinca 2011. o ponovnoj uporabi dokumenata Komisije (SL L 330, 14.12.2011., str. 39.). Osim ako je navedeno drukčije, ponovna uporaba ovog dokumenta dopuštena je u skladu s licencijom Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). To znači da je ponovna uporaba dopuštena uz navođenje relevantnih podataka i svih elemenata koji nisu u vlasništvu Europske unije možda će bi odgovarajućih nositelja prava.

Print ISBN 978-92-68-08999-6

[doi:10.2759/844](https://doi.org/10.2759/844)

KK-03-23-397-HR-C

PDF ISBN 978-92-68-07902-7

[doi:10.2759/295562](https://doi.org/10.2759/295562)

KK-03-23-397-HR-N

Luxembourg: Ured za publikacije Europske unije, 2024

Za dodatne informacije:

DSA na EUR-Lexu

DSA na Europa.eu

Europska strategija za bolji
internet za djecu (BIK+)

Posjetite nacionalni Centar
za sigurniji internet